

ยุทธศาสตร์การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (การเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม)

1. ที่มา

นอกเหนือจากการพัฒนาระบบราชการเพื่อให้ราชการไทยก้าวเข้าสู่มาตรฐานสากลทั้งด้านการบริหารงานเชิงประสิทธิภาพประสิทธิผล การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และการให้บริการสาธารณะที่มีคุณภาพและอำนวยความสะดวกให้ประชาชนแล้ว แนวคิดที่สำคัญอีกประการ คือ การสร้างระบบราชการที่มีธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักการและเจตนารมณ์ ที่สังคมไทยได้กำหนดไว้ทั้งในรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2540 ในมาตราที่ 58, 59, 60, 76 และ 79 และ มาตรา 3/1 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ซึ่งในปัจจุบันมีการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 120 ตอนที่ 100 ก ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2546 โดยข้อกำหนดต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการอย่างสุจริตโปร่งใส เปิดเผยข้อมูล และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมืองและนโยบายสาธารณะ รวมถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในทุกระดับ จากหลักการและเจตนารมณ์ในเรื่องต่าง ๆ ข้างต้น ก.พ.ร. จึงได้กำหนดเป้าหมายและแนวทางสำหรับพัฒนาระบบราชการโดยเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2546- พ.ศ.2550 ของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้วเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2546

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการตามนัยของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และ มาตรา 3/1 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มุ่งเน้นที่จะพัฒนาการบริหารราชการให้สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น หมายถึงการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมซึ่งจัดให้ระบบการบริหารราชการเป็นระบบเปิด (Open governance) โดยประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในภาคส่วนต่างๆ รวมถึงภาคประชาสังคม มีโอกาสเข้าร่วมใน 5 มิติคือ (1) ร่วมคิดและเสนอความเห็น (2) ร่วมตัดสินใจ (3) ร่วมดำเนินการ (4) ร่วมรับประโยชน์ และ (5) ร่วมติดตามผลการดำเนินงาน

ในทางปฏิบัติที่เป็นสากล การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นเรื่อง ที่ทุกประเทศเริ่มให้ความสำคัญและกำลังดำเนินการในหลายรูปแบบ โดยปกติสามารถดำเนินการได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในทางตรงคือภาครัฐอาจจะเปิดให้ประชาชนได้ตัดสินใจเลือกนโยบายสาธารณะ เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยตรง เช่น การลงประชามติ หรือการจัดกระบวนการประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความ

คิดเห็นของสาธารณชน เป็นต้น ในทางอ้อมอาจจะกระทำได้หลายวิธี โดยผ่านเครือข่ายต่างๆ เช่น เครือข่ายองค์กรประชาสังคม การเปิดโอกาสและจัดเวทีการมีส่วนร่วมในมิติต่างๆ ทั้ง 5 มิติ สำหรับผู้แทนกลุ่มต่างๆ เช่นกลุ่มนักวิชาการ ตัวแทนจากภาคธุรกิจ สื่อมวลชน และตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ ในสังคม โดยการที่จัดให้มีเครือข่ายการทำงานร่วมกันนี้ถือว่าเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะเปิดช่องทางให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ ทั้งในด้านของการเป็นผู้ร่วมให้ความเห็นต่อการกำหนดนโยบายภาครัฐ การร่วมดำเนินการ การรับรู้ข่าวสาร ตลอดจนการติดตามตรวจสอบให้การบริหารราชการเป็นไปในทิศทางที่ตอบสนองกับความต้องการของประชาชน อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาระบบราชการ ให้เป็นระบบราชการภายใต้ระบอบประชาธิปไตยยุคใหม่ เป็นระบบราชการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน และเอื้อต่อประโยชน์สุขของประชาชน

การพัฒนาระบบราชการให้เป็นราชการระบบเปิดเป็นเรื่องใหม่สำหรับสังคมไทย รวมถึงระบบราชการและข้าราชการไทย ซึ่งยังคุ้นเคยกับการทำงานแบบรวมศูนย์และสั่งการ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายสำคัญนี้ จำเป็นต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ แนวทางและมาตรการที่ชัดเจน เพื่อเป็นบรรทัดฐานใหม่ในการวางระบบการบริหารราชการและกระบวนการตัดสินใจ และมีระบบการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะที่ชัดเจนเที่ยงธรรม หากระบบราชการมีการบริหารราชการที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและภาคส่วนอื่นๆ ในสังคม ได้เข้ามามีส่วนร่วมในงานราชการในระดับต่างๆ อย่างมีคุณภาพก็จะถือว่าเป็นก้าวสำคัญอีกก้าวหนึ่งในการพัฒนาระบบราชการ

2. การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาระบบราชการ

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2546 – พ.ศ. 2550) ได้กำหนดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 7: การเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยระบุว่า

“การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการบ้านเมืองโดยตรงมากขึ้น แต่ระบบราชการไทยยังไม่มีปรับตัวอย่างจริงจัง และคงยึดติดกับลักษณะความเป็นเจ้าขุนมูลนายและการทำงานแบบดั้งเดิม ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องเปิดระบบราชการเข้าสู่กระบวนการความเป็นประชาธิปไตย (Democratization) โดยการยอมรับและให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็น ร่วมปฏิบัติงานและการตรวจสอบผลการดำเนินงาน”

สำหรับมาตรการเปิดระบบราชการในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการมีดังนี้

- 1.1 กำหนดเงื่อนไขและแนวทางเพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานราชการได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ในการปฏิบัติราชการตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและหลักนิติธรรม โดยเฉพาะการให้ข้อมูลความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติราชการ แนวทางการดำเนินงาน และการรายงานผลการปฏิบัติงานแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงและประชาชนทั่วไป
- 1.2 วางหลักเกณฑ์ให้แต่ละส่วนราชการจัดให้มีระบบปรึกษาหารือกับประชาชน การสำรวจความต้องการของประชาชน และ/หรือการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างสม่ำเสมอเป็นระยะ ๆ โดยเฉพาะในโครงการหรือการปฏิบัติราชการที่อาจมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน และควรมีการสรุปรายงานผลการดำเนินงานดังกล่าวเพื่อเผยแพร่และเป็นหลักฐานต่อไป
- 1.3 ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาภาคประชาชน (Citizen Advisory Board) โดยเฉพาะในระดับปฏิบัติการ (กรม/จังหวัด/อำเภอ) เพื่อให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานโยบายของรัฐและระบบการบริหารงาน การให้บริการ การวางแผนงาน/โครงการ และการกำหนดตัวชี้วัด ตลอดจนการวางระบบการให้ข้อมูลป้อนกลับ เกี่ยวกับผลการดำเนินงานและความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของหน่วยงานราชการ
- 1.4 ให้แต่ละส่วนราชการจัดให้มีอาสาสมัครภาคประชาชนเข้ามาร่วมทำงานกับข้าราชการ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนางานให้บริการสาธารณะบางประเภท หรืองานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
- 1.5 ให้ทุกส่วนราชการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศที่มีความจำเป็นต่อการแสดงภาระรับผิดชอบ ความโปร่งใส และเปิดเผยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานลงในเว็บไซต์ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวได้โดยง่าย
- 1.6 กำหนดให้ความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระบบราชการเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการบริหารที่ดีของส่วนราชการ

3. วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

เพื่อให้เป็นไปตามหลักการของแผนยุทธศาสตร์ที่ 7 ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย ที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาระบบราชการไทยให้ก้าวเข้าสู่การบริหารราชการยุคใหม่ที่มีการบริหารราชการในระบบเปิด ที่ประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม ให้มีทิศทางและแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจน ก.พ.ร. จึงกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายสำหรับการทำงานไว้ในส่วนนี้ดังนี้

3.1 วิสัยทัศน์

“สร้างระบบราชการที่มีกระบวนการบริหารราชการที่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งยอมรับและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็น ร่วมปฏิบัติงานเป็นหุ้นส่วนเครือข่าย และร่วมการตรวจสอบผลการดำเนินงาน”

3.2 พันธกิจและเป้าหมาย

“ส่งเสริมและกำหนดมาตรการเพื่อการปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารราชการและปรับกระบวนการทัศน์เจ้าหน้าที่ของรัฐให้ยอมรับและเข้าใจระบบบริหารราชการในระบบเปิด เพื่อที่การบริหารราชการและการให้บริการสาธารณะจะนำไปสู่การบริหารราชการที่เอื้อประโยชน์สุขของประชาชน”

โดยกำหนดเป้าหมายว่าในปี พ.ศ. 2550 ส่วนราชการไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ได้วางมาตรการหรือดำเนินกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ปัญหาข้อพิพาทร้องเรียนและข้อขัดแย้งระหว่างฝ่ายปกครองและประชาชนเพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละ 20 ต่อปี และสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนร้อยละ 80 ให้เชื่อมั่นในความโปร่งใสของระบบราชการ

4. วัตถุประสงค์

- 4.1 เพื่อกำหนดแนวทางการสร้างการพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งส่วนราชการและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความเข้าใจ และมีกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- 4.2 เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และเผยแพร่แนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม
- 4.3 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม

5. กลุ่มเป้าหมาย

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม มุ่งให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้มีโอกาสร่วมตัดสินใจ ดำเนินการและสะท้อนถึงผลงานภาครัฐตามความเหมาะสม ดังนั้น ประชาชน บุคคลทุกคน กลุ่ม/องค์กรทุกประเภทและทุกระดับจึงเป็นเป้าหมายหลักของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งอาจจำแนกได้ดังนี้

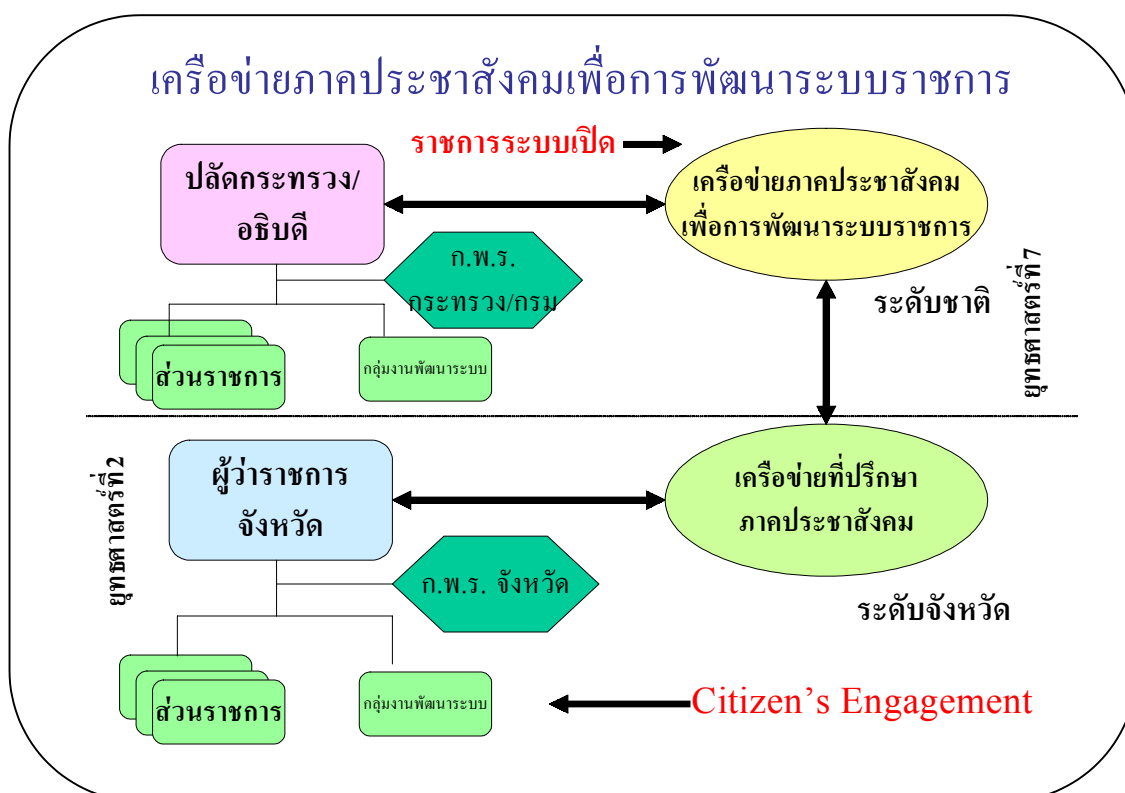
- 5.1 ประชาชนทั่วไป โดยรวม
- 5.2 ข้าราชการ ลูกจ้าง เจ้าหน้าที่ และพนักงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน และหน่วยงานอื่น ๆ
- 5.3 นักวิชาการในสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย หรือนักวิชาการอิสระ
- 5.4 ผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน
- 5.5 สื่อมวลชน

- 5.6 ผู้แทนองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระอื่น ๆ
- 5.7 ข้าราชการ ลูกจ้าง และพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 5.8 ผู้แทนองค์กรพัฒนาภาคเอกชน (NGOs)
- 5.9 ผู้แทนองค์กร/หน่วยงานรูปแบบอื่น

6. ยุทธศาสตร์การสร้างการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วนและประชาชนในการบริหารงานภาครัฐ เป็นรูปแบบการบริหารราชการแนวใหม่สำหรับสังคมไทยแต่เป็นเรื่องสำคัญที่ได้กำหนดไว้ทั้งในรัฐธรรมนูญและในกฎหมายเพื่อการพัฒนาาระบบราชการ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่บรรลุเป้าหมายของ ก.พ.ร. อย่างเป็นทางการ จำเป็นที่ต้องดำเนินการทั้ง 2 ส่วนคือ (1) การพัฒนาจากภายนอกภาคราชการ (Outside-in approach) คือ การสร้างศักยภาพและโอกาส (Empowerment and enabling) ให้ภาคประชาสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วม และ (2) การพัฒนาจากภายในภาคราชการ (Inside-out approach) โดยต้องดำเนินการพัฒนาทักษะและความรู้ความเข้าใจกับทุกองคาพยพทั้งในส่วนกลางและระดับจังหวัด โดยจะต้องมีการกำหนดทั้งนโยบาย และแนวทางการทำงานประสานเชื่อมโยงให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ที่สำคัญในระดับประเทศหรือส่วนกลางต้องมีนโยบายที่ชัดเจนที่กำหนดให้ส่วนราชการ

ภาพที่ 1 การสร้างเครือข่ายภาคประชาสังคมเพื่อการพัฒนาาระบบราชการ

ทุกกระทรวง ทบวง กรม มีนโยบายการบริหารงานที่เป็นระบบเปิด โดยมีการกำหนดมาตรการ แนวทางการดำเนินงานและกลไก ตลอดจนการปรับกระบวนการทัศน์ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ เข้าใจ และสามารถปฏิบัติราชการในระบบเปิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการกำหนดบรรทัดฐาน การทำงานที่เน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง สำหรับในระดับจังหวัดเป็นระดับที่ใกล้ชิดกับ ประชาชน จำเป็นต้องมีการดำเนินการเชิงปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนาและ การให้บริการสาธารณะของภาคราชการตอบสนองความต้องการและอำนวยความสะดวกต่อประชาชน ในขณะที่เดียวกันก็เตรียมความพร้อมและความเข้มแข็งให้กับภาคีทุกภาคส่วนและประชาชนนอกภาคราชการให้มีความพร้อมและความเข้าใจเพื่อที่จะเกิดการเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพ สร้างสรรค์และสันติ ซึ่ง สามารถแบ่งยุทธศาสตร์การดำเนินงานออกเป็น 2 ระดับดังนี้

6.1 การพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างระบบราชการให้เป็นระบบเปิด

การพัฒนาประเทศไทยให้มีการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นราชการระบบเปิด ตามครรลองของการบริหารตามระบอบประชาธิปไตย (Democratic governance) จะสัมฤทธิ์ผลได้ อย่างเป็นรูปธรรมต้องกำหนดรูปแบบและกระบวนการบริหารของส่วนราชการตลอดจนต้องสร้างค่านิยม และวัฒนธรรมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Engaged Governance Culture) ของข้าราชการ แนวทาง การดำเนินงานส่วนนี้จำเป็นต้องเริ่มจากการปรับกลไกและกติกการบริหารราชการให้เป็นระบบเปิด ควบคู่ไปกับการพัฒนาข้าราชการให้มีทักษะและมีความพร้อมเพื่อรองรับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

• กระบวนการสร้างศักยภาพการมีส่วนร่วมของส่วนราชการออกไปสู่ประชาชน

6.1.1 กำหนดเป็นนโยบายสำคัญให้ทุกหน่วยงานในภาคราชการจัดทำนโยบายและ แนวทางเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ชัดเจน โดยอิงกรอบ กฎหมายทั้งรัฐธรรมนูญและมาตรา 3/1 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และติดตามให้มีการจัดทำกรอบแนวทางการทำงานที่เน้นการมีส่วนร่วมในระดับหน่วย ราชการ ทั้งการมีส่วนร่วมภายในและระหว่างหน่วยงานเพื่อวางรากฐานการทำงานแบบมีส่วนร่วม

6.1.2 ส่งเสริมให้ส่วนราชการปรับปรุงระบบบริหารงานที่เอื้อต่อการสร้างการมีส่วนร่วม โดยจำเป็นต้องกำหนดมติการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็นส่วนหนึ่งในการทำสัญญาข้อตกลง การ ทำงานและเป็นตัวชี้หนึ่งในการวัดผลการปฏิบัติงานตามวิธีการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ พร้อมกับ สนับสนุนกระบวนการตรวจสอบและกระบวนการวัดผลการปฏิบัติงานดังกล่าวให้เป็นกระบวนการที่เปิดเผย โปร่งใส รับฟังความคิดเห็นของประชาชน และให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลงานอีก ทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ควรกำหนดรางวัลและแรงจูงใจสำหรับการทำงานอย่างมีส่วนร่วมให้ชัดเจน

6.1.3 พัฒนาและสร้างความรู้ ความเข้าใจตลอดจนทักษะในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมให้กับข้าราชการระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะสำหรับผู้บริหารของส่วนราชการ โดยพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับข้าราชการระดับต่าง ๆ ให้มีทั้งมิติการมีส่วนร่วมของประชาชน ควบคู่ไปกับหลักสูตรการบริหารความเสี่ยง การหาข้อยุติและการเจรจาในเชิงสันติ เทคนิคการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และกระตุ้นให้ส่วนราชการพัฒนาทักษะเหล่านี้ให้แก่ข้าราชการทุกระดับ ในขณะเดียวกันต้องปรับกระบวนการทัศน์และทัศนคติของข้าราชการให้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย

6.1.4 พัฒนานวัตกรรมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม โดยให้สำนักงาน ก.พ.ร. เป็นองค์กรนำในการส่งเสริมสนับสนุนส่วนราชการให้พัฒนานวัตกรรมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ให้คำปรึกษาส่วนราชการ รวมทั้งสรรหาส่วนราชการที่มีวิธีการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่โดดเด่นเพื่อเป็นหน่วยงานตัวอย่างในเรื่องนี้ และเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีแก่ส่วนราชการอื่น ๆ

6.1.5 พัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถของส่วนราชการเพื่อรองรับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เช่น การทบทวนรูปแบบและแนวทางในการเปิดเผยข้อมูล การสื่อสารกับประชาชนหรือผู้รับบริการ การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการสื่อสาร (สองทาง) และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพ

- **กระบวนการสร้างศักยภาพการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเข้าสู่ระบบราชการ**

6.1.6 พัฒนาความรู้ความเข้าใจ ขีดความสามารถ และเพิ่มโอกาสของภาคประชาสังคม และชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ โดยเฉพาะการพัฒนาบริการสาธารณะ การติดตามตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยส่งเสริมการสร้างกระบวนการเรียนรู้และการได้รับข้อมูลข่าวสารของประชาชนเพื่อการเข้ามามีส่วนร่วม จัดทำหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้นำการสร้างเวทีการมีส่วนร่วมในการบริหารในระดับต่าง ๆ จัดทำคู่มือการบริหารราชการที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เผยแพร่ให้ส่วนราชการและประชาชนได้รับทราบในวงกว้าง พัฒนาระบบการเรียนรู้การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม โดยจะดำเนินการโครงการนำร่องทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พร้อมกับพัฒนาโครงการเวทีประชาชนเพื่อพัฒนาระบบราชการไทย

6.2 การเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมสำหรับการบริหารราชการของผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการในระดับจังหวัด

การเสริมสร้างความเข้มแข็งและความพร้อมของภาคีทุกภาคส่วนและประชาชนในระดับจังหวัดต้องดำเนินพร้อมกัน 2 ทาง คือ สร้างความพร้อมและศักยภาพจากภายในส่วนราชการระดับจังหวัดออกไปสู่ประชาชน (Inside-out approach) และความพร้อมและศักยภาพของภาคประชาสังคมเข้าไปสู่การมี

ส่วนร่วมในกระบวนการบริหารราชการของผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการ เพื่อร่วมเป็นภาคีการพัฒนาของส่วนราชการในระดับจังหวัด (Outside-in approach) โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางโครงการและกิจกรรมดังนี้

- **กระบวนการสร้างศักยภาพการมีส่วนร่วมของส่วนราชการออกไปสู่ประชาชน**

6.2.1 กำหนดหลักการที่ชัดเจนสำหรับการบริหารราชการในระดับจังหวัดให้เป็นระบบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยกำหนดให้การมีส่วนร่วมเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการวัดความสำเร็จของจังหวัด

- 6.2.2 สร้างความรู้ ความเข้าใจสำหรับผู้บริหารและทีมงานระดับจังหวัดโดยการ
- ❖ จัดทำเอกสารคู่มือเพื่อแนะนำเรื่องบริหารราชการในระดับจังหวัดที่เปิดโอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
  - ❖ พัฒนาหลักสูตรการสร้างความรู้ความตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารและข้าราชการ
  - ❖ สร้างวิทยากรเครือข่ายการบริหารราชการแบบบูรณาการที่เน้นการมีส่วนร่วมในระดับภูมิภาค
  - ❖ จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดเวทีประชาชนเพื่อแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็น

6.2.3 ติดตามผลการดำเนินงานด้านการกำหนดแนวทางและมาตรการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานภาครัฐ

6.2.4 รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงาน และสรุปบทเรียนจากพื้นที่ต่าง ๆ รายงานต่อ ก.พ.ร. เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

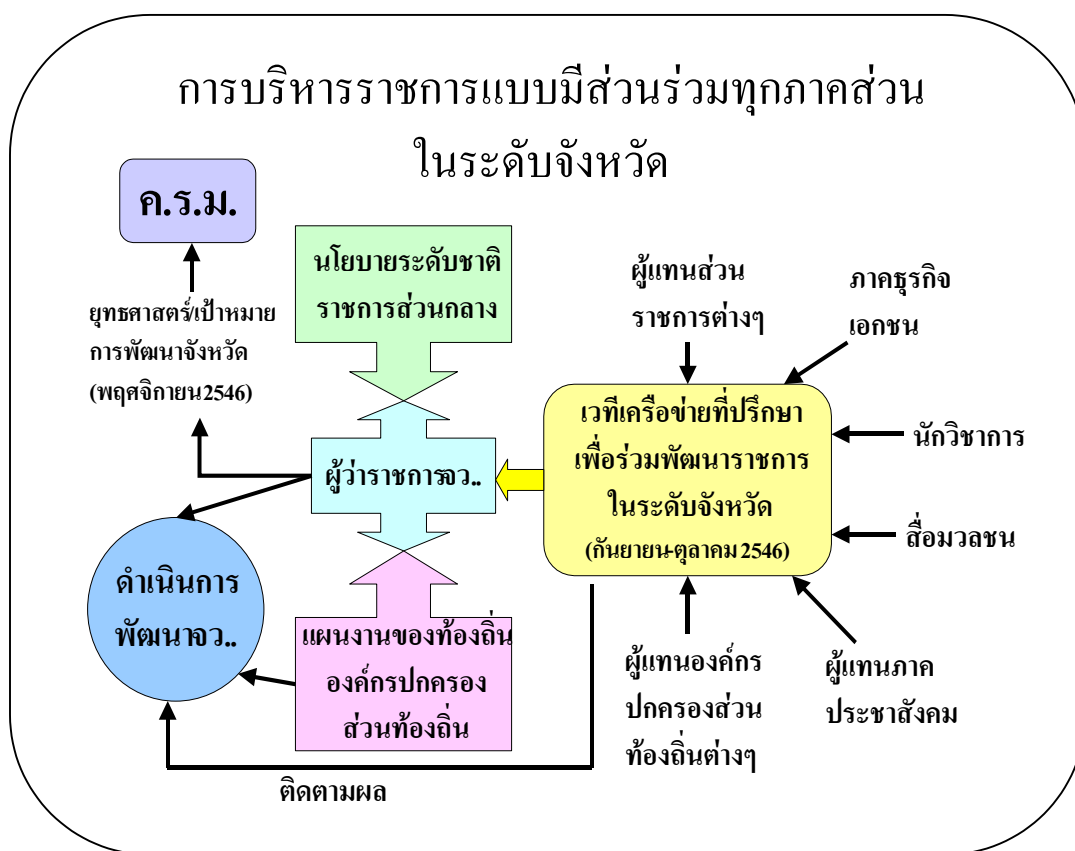
- **กระบวนการสร้างศักยภาพการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเข้าสู่ระบบราชการ**

6.2.5 สร้างกลไกเครือข่ายภาคประชาสังคมในระดับจังหวัดเพื่อผลักดันการพัฒนาระบบราชการสู่การบริหารงานในระบบเปิด

6.2.6 ส่งเสริมการจัดเวทีประชุมเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้าใจและประสานงานระหว่างกลไกในระดับภูมิภาค เพื่อให้ข้อเสนอแนะและรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และเป้าหมายการพัฒนาในระดับจังหวัดหรือระดับอนุภูมิภาค (กลุ่มจังหวัด) โดยกระตุ้นให้การดำเนินการมาจากการริเริ่มของเครือข่ายภาคประชาสังคมร่วมกับหน่วยงานราชการในแต่ละพื้นที่

ภาพที่ 2 แนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัด

6.2.7 ส่งเสริมและประสานงานกับกลไกเครือข่ายอย่างต่อเนื่องเป็นระบบเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเครือข่ายระดับจังหวัด

6.2.8 พัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เป็นวิทยากรเครือข่ายภาคประชาสังคม เพื่อเป็นแกนนำในการสร้างเวทีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำงานร่วมกันระหว่างภาคราชการและภาคประชาสังคม

6.2.9 ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการรวมตัวเป็นกลุ่มหรือคณะกรรมการที่ปรึกษาระดับจังหวัด (Citizen Advisory Board) เพื่อติดตาม ศึกษาและให้ความร่วมมือด้านการพัฒนาตามข้อตกลงการพัฒนา (Development agenda) ของแต่ละจังหวัดและการให้บริการสาธารณะระดับจังหวัดอย่างบูรณาการ